

AHVENANMAAN HALLINTOTUOMIOISTUIN

Maarianhamina 24.3.2016

Asia: lausuntopyyntö

Lakivaliokunta
sähköpostitse lav@eduskunta.fi

EHDOTUS UUDEKSI TUOMIOISTUINLAIKSI

Ahvenanmaan hallintotuomioistuin on aikaisemmin antanut lausunnon työryhmän ehdotuksesta tuomioistuinlaiksi. Tässä lausunnossa hallintotuomioistuin korosti, että on olemassa suuri tarve tehdä perusteellisempi Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen erityissäntelyä koskeva uudistus. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin vain lähinnä teknisiä muutoksia Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annettuun lakiin, mikä hallintotuomioistuimen mielestä ei ole riittävää pitkällä aikavälillä. Kyseisen lain soveltaminen edellyttää nykytilanteessa enemmän tulkintaa kuin olisi toivottavaa ottaen huomioon, että on kyse oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin muodollisista takuista ja siihen liittyvästä läpinäkyvyydestä. Hallintotuomioistuin on mainitussa aikaisemmassa lausunnossa nostanut esille esimerkkejä. Koska yllä mainitun kaltainen uudistus ei näytä tulevan kysymykseen nyt ajankohtaisen lakiehdotuksen yhteydessä olisi toivottavaa, että tällaista uudistusta harkittaisiin erikseen.

Ehdotetun tuomioistuinlain sisällön osalta hallintotuomioistuin haluaa esittää seuraavaa:

Tuomareita koskeva luettelo lakiehdotuksen 1 luvun 5 §:ssä ei sisällä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen hallintotuomaria (tai varamiehiä). Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetusta laista ei myöskään tarkasti ottaen seuraa, että nämä ovat tuomioistuinlaissa tarkoitettuja tuomareita.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että asiantuntijajäsenten hakumenettely olisi avoin, jolle sinänsä on olemassa hyvät perusteet. Hallintotuomioistuimella on kuitenkin ollut erittäin suuria vaikeuksia löytää päteviä asiantuntijajäseniä, jotka ovat riippumattomia päättävästä hallinnosta ja jotka sen lisäksi täyttävät kielivaatimukset (suomen kielen taito). Eduistaan huolimatta avoin menettelytapa saattaa johtaa siihen, että tuomioistuin jää kokonaan ilman huomionarvoisia ehdokkaita. Tähän asti sovelletulla kohdennetun rekrytoinnin menettelyllä on ollut huonot puolensa, ennen kaikkea läpinäkyvyyden puutteen muodossa. Hallintotuomioistuin ei ole hakenut vaihtoehtoisia ehdokkaita aikaisemmin niille nimitetyille asiantuntijajäsenille, jotka ovat olleet halukkaita jatkamaan. On haettu

seuraajia ja kyselty suostumusta aikaisempien asiantuntijoiden suositusten perusteella. Maakunnan hallituksen tarkastus ja lausunto koskien hallintotuomioistuimen ehdotusta asiantuntijajäseniksi on toki antanut tietyn käsityksen. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen osalta voisi olla asianmukaista arvioida tämän nykyisen mallin mukaisen osamomentin edelleen kehittämistä. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annettuun lakiin voitaisiin tarvittaessa lisätä säännös valtakunnallisesta pääsäännöstä poikkeamisesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lakia korkeimmasta hallinto-oikeudesta muutetaan kodifioimalla nykykäytäntö, jonka mukaan kaksi ympäristöasiantuntijaneuvosta osallistuu myös Ahvenanmaata koskevien vastaavien ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelyyn. Hallintotuomioistuin haluaa huomauttaa, että sillä toisin kuin Vaasan hallintotuomioistuimella ei ole samanlaisia asiantuntijajäseniä näiden asioiden harkinnassa ensimmäisessä tuomioistuinasteessa. Tämä epäsymmetria voidaan kyseenalaistaa yhdenvertaisuusvaatimuksen perusteella, joka koskee oikeussuojan saatavuutta ympäristöön liittyvissä oikeusasioissa.

Edellä olevan lisäksi on huomautettava ehdotuksesta laiksi tuomioistuinharjoittelusta, että uuden tuomarinkoulutuslautakunnan on nimittäessään Ahvenanmaan käräjäoikeuden käräjänotaarin otettava huomioon voimassa olevat kielivaatimukset, jotka ovat erinomainen ruotsin kielen taito ja tyydyttävä suomen kielen taito. Tuomioistuinharjoittelu Ahvenanmaalla aiheuttaa vääjäämättä tiettyjä käytännöllisiä ja logistisia kysymyksiä, joiden käsittely saattaa vaikeutua keskitetyn nimittämismallin myötä.

Hallintotuomari Emil Waris on osallistunut lausunnon valmisteluun.

Laamanni Kristina Fagerlund